

Kateřina Dehningov

PROTI PROUDU ZEMĚKOULE

Kateřina Dehningov

PROTI PROUDU
ZEMĚKOULE

© *Kateřina Dehningová, 2012*

© *Carpe diem, 2012*

www.carpe.cz

Made in Moravia, Czech Republic, EU

ISBN 978-80-87631-72-0 (pdf)

ISBN 978-80-87631-73-7 (ePub)

ISBN 978-80-87631-74-4 (mobi)

OBSAH

JAPONSKO	7
HAVAJ	33
VÝCHODNÍ POBŘEŽÍ USA	43
ŠPANĚLSKO	65
FRANCIE	85
CHICAGO	99
LAS VEGAS	117
PALM SPRINGS A NÁRODNÍ PARK JOSHUA	1 2 8
WASHINGTON, D.C.	138
SANTA BARBARA & SOLVANG	158
VÝLET DO PARKU YELLOWSTONE	169
KANADA	186
OPĚT USA	209

Čím více zemí znám, tím více si z každé toužím něco osvojit. To, co se mi z jejich kultury a životního stylu líbí nejvíce a co by obohatilo také život můj. A tak bych si přála: stolovat a vonět jako Francouzi, koupat se a být trpělivá jako Japonci, otužilá jako Novozélandané, vlastenecká jako Kanadané, hrdá jako Španělé, pořádná jako Němci, přesná jako Švýcaři, emotivní a estetická jako Italové, nadaná na jazyky jako Skandinávci, občas snobská jako Angličané, rodinně založená jako Mexičané, zajímavá jako Australané, zvědavá a pracovitá jako Američané a vtipná s uměním improvizovat jako Češi.

JAPONSKO

Ještě jsme ani neopustili losangeleské letiště a už na nás dýchala příchut' asijského kontinentu. Asie – svět, který mi vždy připadal ze vzdálených ten nejbvzdálenější. Neumím přesně vysvětlit proč, prostě jsem to tak cítila. Přesto mezi naše a mé nejlepší přátele patří také nemálo Asiatů. Možná právě oni mě přiměli jejich kontinent zařadit na náš cestovní seznam. A také fakt, že Bruce již Japonskem dvakrát cestoval a chtěl nám tuto zemi ukázat.

Usadili jsme se v letadle společnosti Singapore Air a laskavé letušky okolo nás začaly „poletovat“. Roztomilou angličtinou nám nabízely mnoho služeb letecké společnosti. Pomáhaly, s čím bylo třeba, rozdávaly jídelníček jak mezinárodní, tak asijský a Michaelce přinesly hračky, hry a podobné radůstky. Dospělí dostali osobní hygienickou taštičku s kartáčkem a pastou na zuby a měkké ponožky. Marnosti, které už jiné letecké společnosti dávno ze svých služeb odstranily, aby ušetřily. Singapore Air na svých zákaznících zatím nešetří. Letušky nebyly jen příjemné, klidné a laskavé, ale také velice pohledné, upravené a ustrojené do atraktivních uniforem z exoticky pestrých látek. Měly na sobě barevné šaty až na zem, poseté kvítky všech tvarů. Barva šatů se lišila podle toho, jakou funkci letuška zastávala. A tak jsme poznali, kdo šéfuje a kdo pracuje u společnosti více či méně let.

Letadlo letělo přímou linkou Los Angeles – Tokio a odtud pokračovalo s malou zastávkou dál do Singapuru. Byl to velký, dvoupatrový letoun Boeing 747, spíše taková létající budova. Přestože znám zákony fyziky, v reálu nikdy nepochopím, jak se může takový kolos vznést a letět. Průměrná rychlost 800 km/h, výška letu 10 km, teplota vzduchu -60 stupňů C. Cílem naší cesty bylo Tokio, hlavní město Japonska, od Los Angeles vzdálené 10 tisíc kilometrů. Čekala nás 11 a půl hodiny dlouhá cesta přes Tichý oceán. Psalo se datum 4. duben 2009, ale jelikož jsme někde uprostřed oceánu překročili datovou hranici, ocitli jsme se v Tokiu 5. dubna.

Japonské ostrovy leží východně od Ruska, Severní Koreje, Jižní Koreje a Číny v severním Pacifiku neboli severním Tichém oceánu. Japonsku se také říká Východní Asie – země vycházejícího slunce. Vždy, když u nás v Kalifornii slunce zapadá za moře, říkáme, že teď jím v Japonsku začíná den.

Japonsko se skládá ze čtyř hlavních ostrovů (Hokkaidó, Honšú, Šikoku a Kjúšú) a mnoha dalších malých ostrovů a ostrůvků. Historie Japonska je sice dlouhá, ale velice přehledná, jasná a dobře zapamatovatelná. Japonsko, než se sjednotilo v jeden stát, bylo rozdělené na mnoho malých států nebo spíše oblastí, kterým vládli a ochranu zajišťovali samurajové. Samurajové byli speciálně vytrénovaní bojovníci a šlechtici, kteří zastávali také mnoho dalších funkcí. Poslední samurajové sloužili japonskému císaři Meidži až do dvacátého století. Pokud vás tato tematika zajímá více, vřele doporučuji film *Poslední samuraj*, natočený podle pravdivých událostí s Tomem Cruisem v hlavní roli, vhodný i pro větší děti.

Zpět k samurajům a rozdělenému Japonsku. Malé státy a oblasti mezi sebou neustále z různých důvodů bojovaly. O neucelenosti a rozpolcenosti Japonska věděl také Kublaj Chán z Mongolska a rozhodl se v r. 1281 Japonsko dobýt a podmanit. Možná by se mu to i podařilo, ale přívětivý osud stál na straně Japonců. Kublaj Chánova flotila již pomalu dosahovala ostrovů, když začal na moři řídit tajfun. Byl tak silný a tak ničivý, že lodě drtil jednu loď za druhou o skalnaté japonské pobřeží. Japonci tomuto větru říkají Kamikadze. Dodnes věří, že Kamikadze má nadpřirozenou sílu, a v případě potřeby a nebezpečí se i dnes k němu dokáží modlit či volat o pomoc.

Po útoku Kublaj Chána si Japonci dobře uvědomovali, že v případě dalšího napadení by v jednotě měli větší sílu. Vůdcové a císařové se však o sjednocení snažili marně až do roku 1630, kdy konečně nový císař všechny přesvědčil o jednotě Japonska, o jednotě samurajů. Sjednotil Japonsko do dnešní podoby a přestěhoval hlavní město do dnešního Tokia, tehdy nazývaného Edo. Císař se však obával napadení okolními státy, především Čínou, tak velmi, že se rozhodl Japonsko odříznout od světa, ukončit veškeré obchodní, diplomatické a jiné styky a uzavřel zemi před ostatní civilizací nadobro. Tato naprostá izolace Japonska trvala 200 let a dodnes jsou její následky znát v mentalitě japonského lidu.

V roce 1853 připlouvá k ostrovům americký mořeplavec a vojenský velitel Matthew C. Perry. Měl nádhernou, novou parní loď a byl pravděpodobně i dobrý diplomat, protože ho Japonci nechali přistát. Možná však také nevěděli, co se děje, protože nikdy tak velkou loď neviděli, natož aby věděli něco o parním pohonu. Velitel

Perry byl velice přátelský, získal si srdce Japonců a ti tím ukončili veškerou izolaci od světa a začali obchodovat s okolím.

To, co zameškali za celých 200 let, se snažili dohnat, a také dohnali. Za necelých 50 let, již v roce 1900, měli vybudovanou silnou armádu a do roku 1930 ovládli podstatnou část Číny. Jejich krutost a brutalita k podrobeným se brzy staly legendární a Japonci tak mnoho přátel na asijském kontinentu nezískali. V roce 1939 se jejich velkým kamarádem stal německý národ v čele s Hitlerem. Smutný zbytek si dovyprávíme až později.

Tokio a Jokohama

Přistáli jsme 5. dubna večer v Tokiu na mezinárodním letišti Narita. Všude ticho a klid. Prázdnými chodbami jsme ušli asi jeden kilometr, než jsme se dostali k celnici. Pravděpodobně jsme byli jediné letadlo, které v tu chvíli přiletělo, protože fronty žádné nevznikaly. Příjemná, mladá tichoučká celnice nám zkontrolovala cestovní pasy, sejmula otisky prstů a vyfotila si nás. Také jsme museli vyplnit celní prohlášení. Otisky prstů jsme viděli snímat zatím jen ve Spojených státech a nyní v Japonsku. V Evropě ani v Austrálii se to ještě nedělá. Vyžaduje to přeci jen novou technologii – počítače, vyškolené pracovníky, a to je proces náročný jak časově, tak finančně. Při vstupu do Evropy či Austrálie se ale také musí vyplnit celní prohlášení. Otisky prstů jsou podle mě i tam jen otázkou času.

V letištní hale již na nás čekal věrný japonský kamarád a bývalý soused Dajsuke. Známe se z dob, kdy obě naše rodiny bydlely v New Hampshiru. Dajsuke byl hostujícím expertem v oboru chemie na zdejší univerzitě. Jejich nejstarší dcerka Kumiko byla spolužačkou naší Katunky. Ve škole se velmi skamarádily. Netrvalo dlouho a naše rodiny se začaly stýkat pravidelně. Přátelství se prohloubilo, když se jim narodil nejmladší potomek, syn a malý „američánek“ Hironari. Maminka Naomi musela do porodnice. Tatínek Dajsuke jel s ní. Co s ostatními dětmi – osmiletou Kumiko a čtyřletým Masafumi? V cizině, daleko od rodiny a přátel, musí vždy pomoci přátelé noví. A tak jejich děti bydlely čtyři dny u nás. Kumiko si hrála se stejně starou Katkou a braly mezi sebe i naší Michaelu, které v té době byly dva roky. Masafumi se držel mě. Spolu jsme vařili, připravovali svačinky a uklízeli. Masafumi neuměl anglicky,

a tak jsem s ním komunikovala v češtině. Japoncům se čeština učí rychle a vyslovuje velmi dobře. Stejně tak jako nám Čechům japonština, pokud je napsaná latinkou. Angličtina je pro nás těžká, pro Japonce možná ještě těžší. Měli jsme na toto období s rodinou Dajsukeho nádherné vzpomínky a moc jsme se těšili, až se s nimi opět setkáme. Naposledy jsme se viděli před šesti lety, kdy nás navštívili v Kalifornii a strávili tu s námi několik velmi příjemných dní.

Dajsuke se za těch šest let vůbec nezměnil. Japonci vůbec stárnou pomalu a většinou se jejich věk odhaduje velice těžko. Nedělají se jim totiž vrásky. Pijí často zelený čaj a chrání se před sluncem. Oboje zabraňuje tvoření vrásek.

Nebylo těžké rozpoznat v čekajícím davu Dajsukeho. Má americké způsoby chování, a tak jsme si hned všimli postavy, která jinak v nehybném davu pobíhala, notně mávala rukama a volala na nás. Dajsuke je navíc velmi vysoký, asi 185 cm, což je v Japonsku nadprůměr. Když jsem se ho jednou ptala, zda jsou u něj v rodině všichni tak vysocí, odpověděl, že ano, protože pochází z rodiny samurajů. Jeho dědeček byl jedním z posledních. Samurajové byli většinou ti nejurostlejší z urostlých. Vzbuzovali respekt už jen svou výškou.

Ještě na letišti jsme si vyzvedli průkazky MHD (městské hromadné dopravy), kterým se tu říká JR (vyslovuje se to anglicky džej ár), a vydali se do metra. Tokio má velmi rozsáhlý systém drah. Nejen metro, ale také vlaky, tramvaje a další. Rozlišují se podle toho, kam jedou a vedou, ale také podle toho, která společnost je vlastní. Pro nás bylo nejvýhodnější zakoupit jízdenku od společnosti JR, protože jejich linky vedly všude tam, kam jsme potřebovali. Obvykle linky na svých cestách spočítám a informuji o nich. V Tokiu jsme se nedopočítali. Jen těch základních je něco přes čtyřicet a bylo pro nás opravdu těžké se v tom vyznat: kam co patří, kde končí metro, začíná vlak či jiná dráha. Asi by jsme tam museli chvíli žít, abychom se v systému začali lépe orientovat.

Projeli jsme večerním Tokiem až do Jokohamy, kde jsme byli ubytováni. Hotel Tojoko Inn nám našel Dajsuke, tak abychom byli blízko jeho bydliště a rodině. Tokio a Jokohama jsou města, která se tak rozrostla, že se napojují na sebe. Nepoznáte, kde jedno končí a druhé začíná. Jen když se blížíte k Jokohamě, provoz se zdá být o trochu menší a lidí méně. Dohromady v těchto městech žije na 15 milionů obyvatel. Jako v České a Slovenské republice dohromady. Jen jsou

tu seskupeni na mnohem menším území. Šetření místem je tu znát na každém kroku. Vše je ale promyšlené a uspořádané, takže ani nemáte pocit přelidnění.

Do hotelu v Jokohamě jsme dojeli již za husté tmy. O to větší dojem na nás město udělalo. Byli jsme v nové čtvrti plné nasvícených mrakodrapů ověšených billboardy a reklamou. Nikde nenajdete více poutačů, reklam a upoutávek jako v Japonsku. Je to tu velmi barevné.

Měli jsme k dispozici dva maličké, ale čisté a útulné pokojíky. Velmi se nám líbila koupelna a úplně nejvíce pak japonské záchody! Když cestujeme, čteme mnoho knih pro cestovatele i turisty, ale nikdy nám nikdo nesdělil, jaké jsou v té či oné zemi toalety. To se většinou dozvíme až na místě. Přitom je to věc dost podstatná a nutná. Kulturnost národa se pozná také podle toalet. Hlásím proto, že v Japonsku mají ty nejlepší záchody, jaké si kdy kdo může představit a přát. Zdejší standard, který najdete v každé lepší restauraci, hotelu, domácnosti i veřejném místě, je toaleta, která je současně i bidet a sprcha na spodní část těla. Sedátko je vytápěné. Sami si regulujete teplotu a proud vody. Obsluha je velice jednoduchá a hygienická. Po použití se mísa sama spláchne, očistí a vydezinfikuje. To jsou asi nejběžnější japonské záchody. Ty méně luxusní, které známe z Evropy, jsou tu také, a pak ještě takové obyčejné keramické žlaby. Ty najdete hlavně v Tokiu na veřejných místech, například v parcích nebo v metru. Nejsou to šlapky, které známe například z Bulharska či Turecka, ale takové hygienické žlábkové, ke kterým se také musí zasednout. Jediné, co nám občas chybělo a nedávalo vůbec smysl, bylo mýdlo, které se prostě na veřejné záchody úmyslně nedává. Na důvod jsme nepřišli, ale naštěstí jsme zvyklí vozit všude svoje malé – cestovní.

Šestého dubna hned ráno nás vyzvedl Dajsuke. Vzal si dva dny volna z práce a ujal se nás jako průvodce. Velmi to oceňujeme, protože ačkoliv mají v Japonsku ze zákona tři týdny dovolené, volno z práce si nikdo nikdy nebere. Maximálně si vybírají jeden týden za rok. Dovolena zde v praxi proto téměř neexistuje. Děti prázdniny také žádné nemají (ani letní). Drží se jen soboty a neděle, někde je pouze volná neděle.

V hotelu ráno servírovali japonskou snídani. Jediné, co tu mohlo připomínat Američanovi či Evropanovi domovinu, byla sladká

houska s marmeládou, voda a káva. Na kávu si zde potrpí, a je vynikající. Proces přípravy však může v restauracích trvat dlouhou dobu. Když už kávu, tak nespěchat. Typická japonská snídaně se skládá z rýže, rýžových bochánků s různou příchutí, výběru rybích a zeleninových doplňků a především polévky Miso. Polévka Miso obsahuje sojové maso, mořské řasy a má velmi specifickou chuť i vůni. Byla jsem velice pyšná na dcery, které se v nových chutích bravurně orientovaly a dosyta se dokázaly nasnídat. I Bruce si počíнал hrdinně a zachutnaly mu rýžové bochánky. U mne byla situace jiná, protože jsem se ještě nepřeorientovala na jiný čas ani klima a nevolnost po probdělé noci pracovala. Rozhodla jsem se nepokoušet žaludek a první den v Japonsku jsem pouze pila (nealko).

Plán dnešního dne byla návštěva Tokia a poznat co možná nejvíce z jeho památek a zajímavých míst. V Japonsku se jezdí vlevo, a tak jsme si museli na silnici, ulici i nástupech a výstupech rychle zvyknout, že je tu vše naopak. Auta tu jezdí převážně japonská (Toyoty, Hondy, Nissany aj.), ale jiných tvarů a druhů, než jaké známe v Evropě či Americe. Zahraničních vozů je tu opravdu málo, ale když už tu nějaké najdete, bude to americký Ford a z Německa Mercedesy, BMW, a také jsme viděli dva VW.

Okusili jsme cestování pravým tokijským davem. Doslova milion lidí se napakuje do vagónů metra a spořádaně se přepravuje za svým cílem. Japonci jsou velice klidní, tišší, slušní a většinou se necpou. Mezi tolika lidmi ale dříve či později v davu nalepeni jeden na druhého stejně skončíte. Pro ženy, kterým je nepříjemné být nalepené na muže nebo které se obávají, že se jich muži budou dotýkat nebo jinak obtěžovat, tu jsou k dispozici tzv. „dámské vagóny“. Jezdí v největším provozu dne a ženy jich mohou využívat. Přestože mají Japonci tendenci v zimě přetápět a v létě naopak přechlazovat, jsou všechny vagóny velmi dobře větrané a nemáte dusivý pocit. Japonci jsou navíc velice čistý národ, jak bylo řečeno. Kladou velký důraz na osobní hygienu a voní čistotou.

Byli jsme při dopravě obvykle jediní běloši (neasiaté) a svým vzhledem jsme tu vzbuzovali pozornost. Raritou byla Michaela se svými blond vlasy. Ačkoliv je zírání v Japonsku považované za neslušné, občas jsme někoho přistihli, jak na ni a její vlasy zírá. Především malé a mladší děti byly fascinované holčičkou z „jiného světa“. Pokud jsme na sebe narazili s bělochy-neasiaty, často jsme

se i pozdravili či na sebe jen mávli. Jako bychom tu najednou, v tom dalekém a jiném světě, byli spojenci už jen svým vzhledem. Na první pohled hned každý věděl, že jsme cizinci, že jsme daleko od domova a o to laskavěji se k nám zdejší lidé chovali.

Japonky jsou velké, ale opravdu velké parádnice a v Tokiu to platí obzvlášť. Do metra nastupují nejen velice nákladně ustrojené, ale také nalíčené a načesané. Řekla bych, že jednotlivé kousky oblečení jsou stejné, jako najdeme u nás v Kalifornii. Japonky je však k sobě kombinují zcela jinak, a po svém, a tím vytvářejí úplně jiné modely. Potrpí si na punčochy a ponožky většinou tmavých barev, které se nosí i k botám na vysokém podpatku. Boty jsou dalším důležitým doplňkem a často mají velmi křiklavou barvu a výstřední tvar. Rozhodně si potrpí na boty. Mám pocit, že pro Japonky je móda a strojení vyjádřením osobní individuality. Ve společnosti mnoha šovinistických mužů se musí žena umět prosadit a ukázat svou osobnost jinak. Mladí japonští kluci se umí také velice výstředně oblékat a upravovat. V módě se momentálně zdají být rozježené načesané vlasy a náušnicemi v uchu se také nešetří. Často jsme potkali výstřední dvojici, chlapce a dívku, kteří na svém vzhledu jistě dlouze pracovali a pak se vyšli promenádovat do ulic. Muži chodí v pracovní dny všichni stejně. Černý oblek, bílá košile a kravata. Obleky nosí také pracovníci metra a drah, prodáváci a vlastně každý pracující muž a občas i žena. Černý oblek je taková zdejší uniforma.

Z metra jsme vystoupili v centru Tokia a vydali se směrem ke starému chrámu. Svítalo slunce a byl nádherný den. Japonci si stěžovali na chladné jaro a častý déšť. Po našem přiletu se teplota změnila a celý náš pobyt bylo nádherně a ani jednou nekáplo.

Tokio má mnoho center. Památky jsou od sebe dost vzdáleny. O to více jsme byli vděční Dajsukemu, který se zde umí rychle přemísťovat. Chrám byl plný lidí, protože se zde zrovna konal slavnostní obřad buddhistů. Tento chrám byl určen buddhistické víře. V Japonsku mají dvě hlavní náboženství: buddhismus a šintoizmus. Když se ale zeptáte běžného Japonce, odpoví vám, že se doopravdy žádným náboženstvím neřídí. Když potřebují, řídí se buddhismem, například o svatebních obřadech, ale při pohřbu si vyberou obřad šintó. Buddhismus pochází z Číny. Šintó z Japonska. Je to náboženství, které učí, že v životě na sebe vše navazuje a to, co člověk ze sebe vyzařuje, se mu také vrací. Buddhismus a šintó dohromady

s tradicemi a hodnotami každé rodiny vytváří výchovu každého Japonce. Obě víry (někdo to nazývá filozofií) jsou vysoce výchovné. Učení Buddy bych doporučovala přečíst všem lidem na světě. Je to logické a mírumilovné učení o životě a světě. Japonci dále věří ve vzdělání, čestnost, slušnost, pořádek a systém, osobní disciplínu a chovají velkou úctu ke starším. Nejenom, že v tyto hodnoty věří, ale také podle nich žijí. Vážím si lidí s těmito hodnotami a obdivuji je, a tak si myslím, že bych i v Japonsku mohla žít šťastně.

Od chrámu jsme došli k nedaleké rozhledně, zvané Tokijská věž. Je to vysoká, červenobílá kovová konstrukce ve tvaru Eiffelovy věže. Za jasného dne lze dohlédnout až na horu Fuji (fudži). V každém městě a místě se snažíme „vyšplhat“ na nějakou tu rozhlednu, jelikož pohled shora vám dojem zcela změní, vyjasní a dotvoří. Také zde, na Tokijské věži, jsme najednou pochopili, jak je Tokio opravdu veliké. Má mnoho center, které se poznají podle sousoší mrakodrapů. Ty se ve skupinkách pravidelně tyčí po rozloze celého města. Pohled na Tokio je unikátní. Myslím si, že jsem již viděla mnoho velkoměst, ale Tokio si tak může říkat právem – je opravdu veliké! Kam až dohlédnete, třpytí se budovy jako zvětšená LEGO stavebnice. Budovy jsou většinou stavěné velice funkčně a odolné proti zemětřesení. Hladké fasády a jejich fádňi barvy se dokola opakují. Mění se pouze výška budov. Některé jsou velice uzounké z důvodu šetření místem. Budovy se proto nestaví do šířky, ale ženou se do výšky. Někdy až závratné. Také tu zbývá pár původních budov a domků starého Tokia, které jsou dnes spíše jen turistickou atrakcí a slouží jako restaurace či chrám. Ty jsou dřevěné se špičatými střechami, které se na konci ohýbají směrem k slunci. Mezi tím vším, někde uprostřed města, leží také císařský palác. Tam jsme měli namířeno po obědě.

Dajsuke nám vybral klasickou restauraci hned pod věží. Takovou, kam si zajde běžný zaměstnanec v poledne na oběd. Hned jak jsme vešli, boty musely dolů. V tom si Češi s Japonci dobře rozumí, žádné zašlapané podlahy. Přestože tam bylo plno, obsluha byla rychlá. U stolků jsme se střídali rychle. Každý měl svůj soukromý jídelní koutek. Seděli jsme nebo klečeli na plochých polštářích u stolečku s krátkými nožkami. Pro téměř dvoumetrového Bruce pozice trochu nepohodlná. Nechali jsme si naservírovat tradiční japonský oběd,

studené nudle všech barev, polévku a smažené krevety. Jí se hůlkami a polévka se pije přímo z misky. Bruce a Katunka umí s hůlkami zacházet bravurně. My s Míšou jsme začátečnice, ale dokážeme uchopit skoro vše, a tak jsme si o vidličku neřekly. Před odjezdem do Japonska jsme prostudovali pravidla stolování, a tak jsme žádnou ostudu Dajsukemu neudělali. Naopak oceňoval, jak nám to jde a kolik toho o japonském jídle a stolování víme. Nezapomínejme, že já ten den byla pouze na tekuté výživě. Ani zde jsem si netroufla pustit do nových chutí. Pár soust jsem ale zkusit musela. Sprobitné neboli dýško se nikde nedává. Ani v restauracích ani taxikáři, ani portýrovi, ani pokojské. Čest je tu nadevše a japonská hrdost by toto ponížení neunesla.

K císařskému paláci to nebylo za roh. Muselo se znovu do metra a pár bloků pěšky. Dovnitř nás nepustili. Musíte mít u císaře vyjednanou audienci a to jsme neměli. Obešli jsme proto celý palác z venku, pokochali se nádhernými pohledy na trpasličí jehličnany a kvetoucí sakury. Palác byl vystavěný v r. 1457. Obklopují ho kamenné zdi a voda. Celé sídlo je na ostrově obklopeno vodními příkopy. Vodních příkopů je vždy několik a mezi nimi vystavěná další zeď. Pokud by se nepřítel dostal přes jednu překážku, čekala by na něj další. Současný císař se jmenuje Akihito a vládu nastoupil v roce 1989 po smrti svého otce. Císařský majetek nebo území poznáte podle jejich znaku, kterým je rozkvetlá chryzantéma. Dnes císař plní spíše jen symbolickou roli. Zemi vládne demokratická vláda v čele s premiérem (t. č. Taro Aso). Vláda sídlí v budově Národního shromáždění. Ta není od císařského paláce až tak daleko, a tak jsme k ní pokračovali pěšky.

Budova Národního shromáždění je úctyhodná stavba se střechou ve tvaru pyramidy. Obehnaná vysokým plotem a střežená hlídkou. Strážže nemají pušky, ani revolverů jsme si nevšimli, ale v ruce drží dlouhou hůl. Nemusíte se ani sázet, že ovládají bojové umění. Asi by stačilo málo, aby s námi doslova zatočily. Ani zde ale neponechávají bezpečnost vlády náhodě nebo jen stráží s klackem. Ve vedlejší ulici mají zaparkované ozbrojené vozy a speciální policejní hlídky v obrněných transportérech. Je také možné, že ten den měly zvýšenou pohotovost, protože okolo budovy Národního shromáždění rebelovaly ultra pravičácké skupinky. Nemohli jsme je přehlédnout.

Musím přiznat, že to nebyl příjemný pocit, když okolo nás jejich dodávka projela. Ve voze seděla bojovně ustrojená posádka asi pěti mužů. Okolo hlavy měli ovázané bílé čelenky s rudým sluncem uprostřed. Z amplionu, který byl připoután na voze, jim vyhrávala údernická hudba. Do toho křičeli různá hesla a pokřiky a občas jsme také zaslechli slovo „Amerika“. Ultrapravičáci jsou rozšířeni v každém větším japonském městě. Viděli jsme je pak ještě několikrát. Co vlastně chtějí? Mimo jiné usilují také o to, aby se vrátila monarchie. Nechtějí demokracii a tvrdí, že druhou světovou válku vyhrálo Japonsko. Nezdá se, že by měli velkou sílu či podporu veřejnosti. Rozhodně je ale bezpečnostní složky hlídají, a pokud zjistí nelegální chování, jdou za mříže. Proslýchá se, že finance na své aktivity si často obstarávají nelegálně. Jsou také nazýváni „japonskou mafií“.

Od budovy Národního shromáždění jsme měli namířeno do klasičeského tokijského veřejného parku, abychom poznali, jak se baví lidé ve volném čase.

Do Šinjuku Gyoen parku jsme jeli taxíkem. Nejen, že je to pohodlné a rychlé, ale v Japonsku také poměrně levné. Většina lidí se tu přepravuje hromadnou dopravou nebo taxislužbou. Soukromých řidičů jezdí v centrech města málo. Ve městě proto nevzniká nikdy velký provoz a cesta je volná pro taxíky a zásobovací vozy.

V parku kvetlo mnoho nádherných stromů a relaxovalo mnoho lidí, rodin, jednotlivců i párů. Japonci milují cenné volno, a když ho mají, tak si rádi vyjdou do přírody. Do veřejných parků se platí vstupné. Kromě procházky a odpočinku v trávě tu není celkem nic jiného dovoleno. Nikdo vás proto nebude rušit hlukem, míčem ani jízdou na kole. Všichni se prostě v klidu prochází, děti běhají a starší nebo nemohoucí lidé pozorují svět z laviček. Myslím si, že je to dobře promyšlené, protože v takovém velkém množství lidí by to ani jinak nešlo. Každé odpoledne tu také probíhá čajový obřad – a toho jsme se zúčastnili. V parku jsme poznali, jací jsou Japonci obětaví a hlavně neúnavní rodiče. Se svými dětičkami si vydrží hrát velmi dlouho, vyprávět jim, odpovídat i blbnout. Současně však nepoleví z pravidel a přísné, přitom laskavé výchovy. Maminky nikdy nezvyšují hlas ani když potomka kárají. Většinou šeptají. V 16:30 ohlásili z amplionu zavírací dobu a všichni se pomalu začali ubírat k východu.

Byli jsme rádi, že je večer, a já a Michaela jsme šly rovnou spát. Bruce a Katunka pokračovali s Dajsuke a šli na setkání s Kumiko. Katunka vydržela, protože se na Kumiko velmi těšila. Měli jsme za sebou první velký den v Japonsku a pomalu si začínali na vše zvykat.

Sedmého dubna ráno v devět nás opět vyzvedl Dajsuke a znovu jsme se vrhli do proudu podzemních i nadzemních drah. Na rytmus ranního Tokia jsme si rychle zvykli. Občas jsem neodolala a musela se zastavit, především na přestupních zastávkách a dopravních uzlech, abych se pokochala tím pohledem na dokonalé lidské mraveniště. Několik pravidelných lidských proudů se prolínalo jeden s druhým tak, aby si každý přestoupil na tu svojí správnou linku. Stanicemi, které jsme nejvíce používali, projdou denně tři miliony cestujících, takže někdy se těmito proudy přemísťují tisíce a tisíce lidí. Naučili jsme se rychle přecházet s nimi a také uskakovat nebo „přehazovat výhybky“ tam, kam jsme potřebovali. Měli jsme to jako hru nebo soutěž. Japonci se netlačí ani nevytváří chaos či dav. Jdou všichni ve stejném rytmu a rychlosti a každý přesně ví, kam má namířeno. My jsme měli výhodu, že jsme na první pohled vypadali jinak, jako cizinci. Místní nás brali s rezervou, a když bylo třeba, vyhnuli se, uhnuli nebo udělali místo. Dajsuke nám klestil cestu občas i svým tělem a zdárně nás vedl k cíli. Tuto praxi jsme potřebovali, protože další den nás čekal již bez průvodce.

Ocitli jsme se u dalšího velmi slavného chrámu v Tokiu. Chodil se sem modlit císař Meidži, který byl jeden z nejslavnějších a nejoblíbenějších císařů. Vládl na počátku dvacátého století. Chrám byl rozlehlý a obklopený zahradami s parkem, který jsme také prošli.

Chrám patří do víry šintó. Než vejдете dovnitř, musíte nejprve projít očištěnou. Před vchodem k tomu slouží koryto, kterým proudí čistá, studená voda. Do bambusové naběračky naberete vodu z koryta. Nejprve musíte omýt naběračku. Plnou vody ji pomalu zvedáte a nakláníte do svislé polohy. Voda z naběračky začne pomalu vytékat a omyje celé držátko. Pak si znovu naberete vodu a umyjete si ruce a nakonec vypláchnete ústa. Někdo se přitom i notně napije, ale nevím, zda je to tak správně. Účelem toho je jít do chrámu čistý a s vypláchnutou pusou, než si dovolíte promluvit k božstvu. To se nám velmi líbilo a doporučovala bych některým lidem vyplachovat ústa nejen před modlením. Je možné, že by jim to dalo čas na rozmyšlenou, než z nich vypustí něco nevhodného.

Modlení zde není složité. Prostě jen napíšete své přání, prosbu či obavu na papír nebo na plátek dřevěné destičky a uložíte do uren u chrámu. Zbytek necháte v rukou osudu.

Pak jsme ušli a ujeli městem opět mnoho kilometrů až do té nejmodernější a nejhezčí čtvrti zvané Ginza. Je to nákupní část Tokia a najdete tu ty nejluxusnější značky a obchodní domy, jaké na světě existují. Ulice jsou přeplněné převážně nastrojenými mladými lidmi „na promenádě“ a také shopoholiky. Ginza se táhne několik bloků všemi směry. Stavět mrakodrapy tu není dovolené, pouze domy tak do dvaceti pater. To dává místu úplně jiný vzhled a dynamiku. Katunku tu zajímaly některé budovy od italského architekta Alda Rossiho, o kterém se ve škole učí. Paní učitelka ji vypsalala jeho díla, která vystavěl v Tokiu. Jednu z budov jsme našli právě na hlavní třídě v Ginze.

Bruce a Dajsuke se rozhodli relaxovat v americké kavárně Starbucks. Objednali si kávu, a hlavně si chtěli také povídat a dohnat události ze svých pracovních i rodinných životů. Michaela zůstala s nimi, protože její malé nožky už měly nachozeno. Katunka a já jsme si nemohly takovou čtvrt' nechat ujít a vrhly jsme se s chutí a novou energií do zdejších ulic a obchodů.

Pokud máte rádi přepychové zboží, zde je místo, kde ho najdete. Ceny, bohužel, tomu také odpovídají. Značkové obchody (Gucci, Armani, Ralph Lauren, Chanel) a butiky tu mají cenovku stejnou jako v USA nebo Evropě. Ostatní je celkově dražší. Japonci si na značky potrpí. Pokud na to mají, na svém vzhledu rozhodně nešetří. Vše musí být značka! Zde jsme se opět setkali v obchodech s takovou laskavostí a úslužností, že nás to dojímalo až k slzám. I když jsme nenakupovaly, dostalo se nám velké pozornosti a slušného chování. Japonci jsou odmala vychováváni k velkému respektu k druhým. Jejich soukromé myšlenky se nesmí navenek na jejich výrazu promítnout, to by bylo vysoce neslušné a společností nepřijatelné. Nejpapné komentáře, otázky či kritika se absolutně nehodí. Tento respekt a osobní kontrola citů a pocitů se právě výborně hodí v podnikání a obchodě – zákazník se tu cítí výborně. Zdraví se klaněním. Za vše se děkuje a k tomu se také přidává úklona, někdy jen malé kývnutí hlavou. Čím hlubší poklona, tím větší vyjádření úcty. Při úkloně se ohnete v pase a celý trup se tak krásně, rovně předkloní do hluboké úklony. Menší úklony jsou prováděny pouze hlavou,

od hlubšího uklonění až po rychlé kývnutí. Ať tak či tak, je třeba být na klanění připraven, a pokud si tento zvyk osvojíte, rychle budete velmi respektováni. Úklonu jsme proto natrénovali ještě před odjezdem do Japonska a zde ji pak ještě vypilovali. Také jsme se naučili japonsky zdravít a děkovat.

V jedné cukrárně v Ginze jsme si s Katunkou vybraly malý zmrzlinový dortík ve tvaru ježka, umělecké dílo. Pan prodavač se nám věnoval nejen obětavě, ale také velmi starostlivě. Když se dověděl, že bereme zmrzlinu s sebou a nebudeme ji jíst na místě, sehnal nám tu nejlepší krabici s chrániči proti poškození zmrzlinky, vhodným držátkem do ruky a suchým ledem proti rozmrazení. Nebyla to standardní služba, pro všechny tyto pomůcky musel oběhat celý obchod. Svou ochotou mě dojal k slzám a nemusím ani dodávat, že jsme se jeden druhému klaněli velmi dlouho. Z ochotných prodavačů jsem byla tak naměkko, že jsem si pak už nechávala tmavé brýle stále na očích. A to jsme z Ameriky zvyklí na ledajaké rozmazlování.

Z Ginzy jsme pokračovali do další tokijské čtvrti dalším metrem, dalšími přestupy, až jsme se ocitli u buddhistického chrámu Senso-ji. I buddhistické chrámy se od sebe liší jinou filozofií. Každý je proto zdobený trochu jinak. Některé jsou velice pestré a bohatě nazdobené, jiné jsou úplně jednoduché, zdobené jen dvěma barvami. U chrámu Senso-ji jsme potkali poprvé za celou dobu více turistů. Bylo tu mnoho turistů nejen z Asie, ale i z Evropy a Ameriky. Slyšeli jsme především Francouze a Brity, ale také to mohli dost dobře být Australané či Jihoafričané. S rozeznáním asijských turistů nám pomohl Dajsuke, protože my nepoznáme, kdo je Japonec a kdo například Číňan. Dajsuke je pozná podle toho, jako my rozeznáme Evropany či Američany. Podíval se na jejich oblečení, vlasy a doplňky a pak se zaposlouchal do jejich rozhovoru – a za pár vteřin nám hlásil odkud byli. Většinou turisté z Číny nebo Koreje, ale také Indonésie. Najít v Tokiu turisty nebylo až tak běžné, jak by si člověk mohl myslet. Ani jinde nebylo turisty narváno, a to jsme zde byli v turistické sezóně. Japonsko totiž není oblíbenou turistickou destinací. Důvodů je několik: za prvé je to daleko, za druhé je tu velmi drahé a za třetí jsou chrámy a turistické atrakce velmi neprakticky roztroušeny. Naplánování tohoto výletu bylo nejnáročnější. Turistické informace se hledaly velice složitě. Žádnou jinou cestující rodinu, jako jsme byli

my, jsme proto nikde nepotkali. Pouze skupiny z Asie (důchodci, studenti), a když to byli Evropané či Američané, tak pouze dospělé páry, dvojice či jednotlivci. Občas jsme narazili na takové ty mladé cestovatele-dobrodruhy, co jdou světem s krosnou na zádech, ešus se jim na ní houpal a nemyl se možná několik týdnů.

Najít proto suvenýry a pohledy byla hotová bojovka. Naštěstí chrám Senso-ji je obklopen nákupní arkádou zvanou Nakamise. Ta je plná stánků se suvenýry, pohledy a typicky místními dobrůtkami. Arkáda proto žila a bylo tu přeplněno lidmi. Zůstali jsme do setmění a pak už spěchali zpět do Jokohamy na večeři s Dajsukeho rodinou.

Dajsuke má ženu Naomi. S Naomi jsme si nikdy moc dlouze nepovídaly. Já neumím japonsky, Naomi neumí česky a její angličtina je také velice limitovaná. Nikdy nám to ale nevadilo, protože Naomi je jedna z těch, s nimiž si nemusím nic dlouze vysvětlovat. Čin je mezi námi více než slovo. Měly jsme vždy na vše stejné měřítko: na děti, na manžely, na domácnost, na vztahy. Viděly jsme se po šesti letech a první, co jsme při setkání obě vytáhly z tašky, byly malé dárečky pro všechny členy rodiny. Ona pro nás, já pro ně. Musely jsme se tomu zasmát. V Americe se tato tradice dáreček nedodržuje, a protože jsme se s Naomi v Americe poznaly, často se držíme amerických zvyků. Ty známe obě, ale obě jsme je nyní porušily. V jiném kraji, jiné zvyky. Stále stejná Naomi, stále stejná Katka.

Všichni jsme povečeřeli v milé a chutné suši restauraci nedaleko našeho hotelu. Byl to ten druh restaurace, kde vám suši jezdí na běžícím páse okolo stolu a vy si sám vybíráte, na co máte chuť. Každý talířek má jinou barvu a podle toho i jinou cenu. Po večeři vám číšník přejede naskládané talířky dálkovou počítačkou, sečte a vyjede účtenka. Zde jsme také ochutnali japonské pivo Asahi. Je vynikající! Podává se stejně jako v České republice, v pullitru a s pěnou. Značka Asahi je nejoblíbenější japonské pivo a slyšela jsem, že se dá také koupit v Praze. Stojí za ochutnání.

Tento večer patřil k našim nejhezčím večerům v Japonsku. Budeme se těšit na další setkání s Dajsukeho rodinou. Mám pocit, že nejstarší Kumiko uvidíme brzy. Je to pilná studentka a ráda by se přihlásila na univerzitu do Kalifornie.

Nara a Osaka

Osmého dubna jsme byli pátý den na japonském ostrově Honšú, v hlavním městě Tokiu, a byl čas na další přesun. Rozhodli jsme se u hotelu naskočit na taxi a vyhnout se tak rannímu „přesouvání národů“ v metru. Nějak jsme si nedovedli představit miliony Tokianů a nás, čtyři se čtyřmi velkými kufry, již bez Dajsukeho, jak se prodíráme davem v době dopravní špičky. Taxík nás provedl Jokohamou až na stanici rychlovlaku Šinkanzen. Čím déle jsme tu byli, tím více jsme si všímali, jak chytře se tu využívá tolik cenného místa. Například benzínové pumpy. Na pumpy tu místo není, a tak tu prostě nejsou. Je tu pouze vystavěná benzínová stanice s úzkou stříškou. Ve střeše jsou zabudované flexibilní hadice, které si stáhnete ze střechy dolů k vozu a natankujete si potřebný benzín. Po obslužení hadice opět vyjede nahoru. Kde jsou cisterny s benzínem? Pravděpodobně někde pod zemí. Ale jak daleko od benzínky, to jsme nezjistili. Parkoviště. To je další podívaná. Představte si botník. Tak tu parkují auta na veřejném parkovišti. Zavezete auto do garáže a ono vám vyjede výtahem do „příhrádky“. Takových místa šetřících vynálezů je tu mnoho.

Nasedli jsme na rychlovlak Šinkanzen a ujížděli směr Nara, první hlavní město Japonska. Město bylo založené roku 700 prvním císařem. O 94 let později se vláda přestěhovala do nového hlavního města Kjóta.

Vlaky jsou tiché, krásné a čisté. Podobné Eurostaru, který jezdí z Anglie do Francie pod kanálem La Manche. Mají jídelní vůz, umývárnu, toaletu u každého vagónu a několik odpadkových košů. Všude se recykluje, a tak ani ve vlaku nechybí třídíče odpadů. Na nádraží a v metru ani na ulicích Tokia mnoho odpadkových košů nenajdete. Možná si budete pamatovat na teroristický akt v tokijském metru, který se tam před pár lety stal. Někdo dal do koše plynovou bombu a ta zamořila celý dopravní systém na několik dnů. Od té doby nejsou v Tokiu odpadkové koše, a pokud jsou, jsou průhledné a se tříděním na papír, plasty a odpad. Když už teď celý vlakový systém v Tokiu a okolí znám, dovedu si představit, jaká to musela být pro všechny tragédie.

Čekala nás dvě a půl hodiny dlouhá cesta do Kjóta a z Kjóta ještě 45 minut do Nary. Četli jsme si, jedli a pozorovali krajinu. Míjeli

jsme horu Fuji (fudži), nejvyšší horu Japonska (3 776 m), sopku která byla naposledy aktivní v roce 1707. Celé dvě hodiny jsme viděli jen města, vysoké domy, mrakodrapy, další města. Také rodinné domky, úzké a vyhnané do výšky, často všelijak slátané k sobě. Viděli jsme pěkné moderní stavby, ne však tak hezké na pohled. Japonci rádi vyvěšují prádlo na šňůru. Je to další z dojmů, který celý pohled na města a vesnice nijak nevylepšuje. Zahrádky jsou malé, často malinkaté, někde ani žádné nemají. Krajina se probouzela po zimním spánku, a když si odmyslíte moře, místy se může podobat i té naší okolo Prahy.

V Naře jsme se nejdříve ze všeho zbavili našich kufrů a uzamkli je v úschovně na nádraží. Pak jsme se naobědvali v KFC. Jej, konečně „západní“ oběd. Tento den byl jediný, kdy jsme jedli v amerických jídelnách. Takto posílení jsme se vydali na okruh celým městem. Chrám v Naře byl ten největší, který jsme viděli za celý pobyt. Uvnitř je umístěn stejně obrovský Buddha. Do jeho dlaně se vejdou tři mniši, kteří pravidelně Buddhu oprašují a čistí. Buddhické chrámy nejsou uzavřené a jejich půdorys je většinou čtvercový.

Prošli jsme celým chrámem. Uvnitř byl také svatý sloup, který měl v sobě skulinu a tou se dalo prolézt. Kdo skulinou proleze, dočká se nirvány, úplného životního uspokojení. Obě naše dcery prolezly. Chrám je umístěn v rozlehlém parku, kde se pohybují a žijí desítky srnec a jelenů. Těch se nemohla nabažit naše Michaela a vytrvale nakupovala zeleninové sušenky a srnky jimi celé odpoledne krmila. Se stádem v zádech prošla celým parkem. V parku nádherně kvetly sakury, třešňové stromy a další stromy. Další skupina chrámů a historických budov se tyčila přímo uprostřed zeleného kopce s výhledem na daleké, rozkvetlé okolí. První vláda si nemohla vybrat lepší místo. Prošli jsme celé původní město, které je vlastně umístěné v přírodě a částečně i v lese. Po přelidněném Tokiu to byla osvěžující změna. Počasí nám přálo příjemnými 25 °C a paprsky silného slunce. Nara má dlouhou historii a jistě se dá o ní dočíst v leckteré knize, proto ji vynechám.

Dnešní Nara je rozdělena na dvě části. Na novou a na tu starou s chrámy a mnoha místy na meditování. Do míst, kde se medituje, nemá obyčejný návštěvník většinou přístup. Můžeme do nich jen nakouknout, ale rozhodně nerušit. Svou polohou a klidným prostředím je to místo velmi vhodné. Pořádají se tu také časté festivaly

a slavnosti, kterými Japonci žijí. Nová Nara je běžné, moderní ma-loměsto. Je tu mnoho obchůdků, které přetékaají jakýmkoliv zbožím. Dýchla zde na nás pravá Asie. Lidé tu jezdí hodně na kole. Fascino-vali nás pěkně ustrojené dámy ve vysokých podpatcích, které si to „mydlily“ na bicyklu plnou ulicí a profesionálně se uměly vyhýbat automobilům, chodcům a vůbec všemu, co jim náhle přišlo do ces-ty. Den jsme zakončili večeří u McDonalda. Japonsky se mu říká Makudo-nadudo.

Japonci mají tři abecedy: 1. tradiční a nejběžnější, což je japon-ština psaná ve znacích, 2. dále mají znakovou japonštinu, kterou používají pouze u cizích slov, jako je například makudo-nadudo. (To je taková zkomolená japonština s angličtinou či jiným jazykem dohromady), 3. pak používají také latinku. Pokud zvládnete přečíst japonštinu latinkou, máte vyhráno, všude se domluvíte a všechno najdete. Japonský jazyk má ještě mnoho dalších specialit. Tak jako čeština obsahuje část formální a neformální (vykání, tykání) a pak slovník, kterým mluví maminky na děti (bumbat, papat atd.).

Japonci žijí v průměru nejdéle na světě, proto nás překvapilo, jak velmi se tu kouří. Nechci psát, že kouří všichni, ale skoro všich-ni. Kouří se všude. Ještě více nás překvapilo, že jim to prochází i u amerického Makuda-naduda. Sice mají všude udělané neku-řácké a kuřácké zóny, ale jak tvrdí naše Katunka, to je jako kdyby v bazénu vyhlásili část, do které se čurat nesmí, a část, v které je to povoleno. To bylo jediné japonské zklamání.

Z Nary nás čekala hodinová cesta přes Kjóto do Osaky, kde jsme byli ubytováni v příjemném hotelu Ana Crowne Plaza. Osaka nás při-vítala nádherně teplým večerem a mnoha osvětlenými mrakodrapy.

Osaka a Kjóto

Osaka se nám stala domovem na tři noci. Byla to naše základna, ze které jsme pořádali výpravy za dalším dobrodružstvím. 9. dubna, šestý den nás přivítalo ještě teplejší a slunečnější ráno než předešlé dny. Vyšli jsme si procházkou na nádraží a obdivovali Osaku. Je to pěkné, moderní, čisté město. Lidé zde žijí o trošku klidněji než v Tokiu a říká se o nich, že jsou vřelejší a upovídanější. Cílem dneš-ního dne bylo nedaleké historické město Kjóto, druhé hlavní město Japonska. Od Osaky je vzdálené pouhých 30 minut Šinkanzenem.

Když jsme vyjeli z Osaky, nabídl se nám k pozorování japonský venkov. Hezčí a větší vilky byly rozseté po celém kraji. Více prostoru, více zeleně, rýžová pole u každé farmy. Cesta utekla rychle. Jako první nás v Kjótu čekal hrad Nijo, vystaven byl v 16. století. Je to celkem rozsáhlá jednopatrová stavba čtyř budov, které mají půdorys opět do čtverce. Celý komplex je obklopen nádhernými zahradami, které se v dubnu teprve probouzí. Zahradníci zde pilně pracovali a zastříhávali bonsaje do dokonalých tvarů. Většina návštěvníků se kochala rozkvetlými sakurami, které jsme si do sytosti fotili.

Ani Kjóto nezůstalo hlavním městem nastálo. Důvod, proč se hlavní města stěhovala, byl prostý – bezpečnost. Ani Nara, ani Kjóto se neosvojily v nedobytnosti proti nájezdům samurajů tehdy nesjednoceného Japonska. Ve 14. století se hlavní město opět stěhuje. Nové hlavní město vzniká v Edu, dnešním Tokiu. Císař tam vystavěl nedobytné vládní sídlo, které tam stojí dodnes a které jsme v Tokiu navštívili náš první den.

Blížilo se poledne a teplota stoupala. Byli jsme unaveni z horka. Našli jsme si první místní lahůdky a nakoupili jídlo. Zasedli jsme v malé kantýně s místními lidmi, kteří také přišli poobědvat a odpočinout si. Cestujeme, abychom poznali památky, ale především abychom také poznali současnou kulturu země, do které jsme přijeli. Po obědě jsme si proto vyšli na místní tržiště, kde nakupují, prodávají a žijí zdejší lidé. Pod střechami, v chládku vysokých budov, jsme obdivovali čerstvé ovoce, zeleninu a hlavně jejich chutné, křehoučké pečivo. Chleba, housky, sladké trojhránky a další pečené dobrůtky nám zde velice zachutnali. Japonci zapékají do těsta vše. Sladké i slané, párečky i slaninu. Velice jsme pookřáli a vrhli se do další části města Kjóta, která je historická. Ve válce nebyla bombardována, a tak se většina staveb zachovala. Kjóto je turistické město, a pokud chcete poznat staré Japonsko, zde je to pravé místo. Kjóto se pyšní dlouhou historií, krásnými chrámy a původními uličkami starého města. Chrámy se zavírají o půl páté, některé později. Navštívili jsme všechny, které jsme stihli. Za vstup se zde platilo a boty musely opět doľů. Na boty jsou tu botníky anebo na ně dostanete taštičku, kterou u východu vrátíte. Podobně jako v Naře, je i zde vládní sídlo vystavěné v kopcích. Zažili jsme zde západ slunce, který nám vzal dech.

Místní park a trh starého města byl otevřen až do pozdních hodin. Tržiště bylo plné lidí i turistů, většinou z Japonska a Asie. Mladé

Japonky, nádherně učesané a nastrojené v kimonech, se tu procházely ulicemi a pózovaly jedna druhé před fotoaparátem u rozkvetlých stromů. Skvěle doplňovaly místní atmosféru. Na trhu prodávali především jídlo, chuťovky, pečené brambory, pivo, párky, grilované maso, ryby, kukuřici a celkem vše, co vám mohlo z japonské kuchyně přijít na mysl. Lidé tu byli velice přátelští a také zvědaví, protože se nás často ptali, odkud jsme. Většinou se zeptali: „Amerika?“ Když jsme přikývli, chtěli vědět, ze kterého jsme amerického státu. Občas rovnou následovalo slovo: „Kalifornia?“, a když jsme i pak přikývli, následovala velká radost, úsměv a někdy i velice spontánní projev sympatií.

Japonci mají rádi Američany a Američané mají rádi Japonce. Navzájem se obdivují a rádi spolu soutěží v tržní ekonomice. Především v technologii. Američané něco vymyslí a Japonci to dotáhnou k dokonalosti. Japonci nejsou podporováni ani vychováváni k individualismu, ani k samostatnému myšlení. Veškeré nápady k nim většinou dorazí z Ameriky nebo Evropy. Japonci jsou ale trénováni k rozvíjení a vylepšení vynálezu. To je potom posouvá na přední příčky. Dnes jsou ekonomicky druhou nejsilnější zemí na světě! S Amerikou se utkávají často také ve sportu. Národní sport obou zemí je baseball. Japonci také milují americké filmy, a především mládež se v americké kultuře dost vidí a obdivuje ji. Když přihlédneme k historii těchto dvou zemí, je tato vzájemná úcta a sympatie úžasný pokrok.

Česku se v Japonsku říká Čeko, to jsem si zjistila a Japoncům poctivě hlásila: „Manžel Amerika, já Čeko.“ Tím jsem je ale vždy tak zmátla, že většinou nenásledovala reakce žádná. Ve středu Evropy každý o Japonsku ví a někteří ho dokáží i nalézt na mapě. V Japonsku Česko znají málo. Občas věděli, že je to v Evropě a že jsme změnili jméno země. 25 % Japonců miluje divadlo, koncerty a umění. Když jsem narazila na některého z těchto 25 %, Čeko jim možná nic neřikalo, ale znali dětský pěvecký sbor z Prahy, Bambini di Praga. V Japonsku je také zvykem, že pokud je manželka cizinka, přijímá automaticky Japonsko za svou zemi a k jiné vlasti by se proto neměla už hlásit. Nejsem Japonka, tudíž jsem vytrvale hlásila Čeko i Amerika.

Kjóto je překrásné a čas nám tu utíkal rychleji, než jsme si přáli. Prošli jsme jej celé a nestačilo to. Místo, lidi, chutě i počasí toho dne nám zůstanou dlouho v paměti.